BOGANMELDELSER

Jens Rosing: ÎSÍMARDIK - DEN STORE DRABSMAND

Grønlænderen Jens Rosing er en alsidig begavet mand, der sin ungdom til trods har gjort sig fordelagtig bemærket i Danmark og Grønland som en foregangsmand i nutidens Grønland, hvor han har sat sine spor som organisator og leder af tamrenholdet i Vestgrønland, som tegner og grafiker, skribent og noget mere end amatørarkæolog. Nu har han samlet og samarbejdet det halvglemte materiale til en dramatisk østgrønlandsk saga, der foreligger udgivet som nr. XX i rækken af Det grønlandske Selskabs Skrifter.

Med rette kaldes sagaen »Îsímardik« med undertitlen »Den store Drabsmand«, og så berygtet var Îsímardik, at man endnu i vore dages Angmagssalik kan høre brudstykker af hans uhyggelige livsbane, der afsluttedes i 1892 med slægt og stammefrænders blodige hævn for hans mange og rystende ugerninger.

Jens Rosing er ætling af en vestgrønlandsk præsteslægt, der fra ca. 1906 stred bravt for at føre angmagssalikerne bort fra det fortidige hedenske mørke og frem mod den kristne tros lys.

Jens var kun en dreng, da han ved sin fars side hørte om Îsímardiks ugerninger, fortalt af eskimoer, mænd som kvinder, der havde kendt morderen og lidt under hans blodtørstige hærgen blandt den lille stamme ureskimoer i Angmagssalik egnen - den sidste lille rest af Østgrønlands tidligere ret talrige eskimobefolkning.

Beretningen om Îsímardik er glimrende og kunstnerisk fortalt, isprængt et væld af tidligere lidet kendte - adskillige endog ukendte - oplysninger om ureskimoernes levevis og eksistensmuligheder, inden stammens livsforhold blev totalt ændrede og nogenlunde betrygget ved oprettelsen af Angmagssalik kolonien i 1894.

Samtidig fortæller Jens Rosing i sagastil og versekunst om de dalevende eskimoers liv og færden, gør læseren meddelagtig i deres sorger og glæder og lader ham sidde hos dem i store, klumre fælleshytter og lytte til deres kvad, nogle udspringende spontant af begivenhedernes gang, andre som ordrette overleveringer af fortidige stormænds handlinger på godt eller ondt. Og ind imellem øver åndemanerne (angakut) deres kunster for de fra fødsel til grav af onde ånder plagede husfæller, der skriger, jamrer eller sukker af rædsel for det, man ikke kan se - men høre!

Man er med eskimoerne på deres sommerfangstpladser under den gyldne og varme højsommersol og deltager i voldsomme ædegilder, når havet har været gavmildt og givet landets børn af dets bredfyldte overflødighedshorn. Man føler også uhyggen, sorgen og frygten for fremtiden, når en forladt kvinde ser sin mand og familiens konebåd forsvinde udover det blanke hav, fuldlastet med det, som hun og børnene skulle have levet af i den kommende barske vinter. Og bitterheden bliver total, da hun ved konebådens styreåre ser den kvinde - hendes søster - der har forskudt den fortvivlede, grædende og ensomme moder derinde på stranden .

Man føler sig også som værende midt i eskimoernes flok ved sangerfejder, hvor to mænd i sang forelægger stammefrænderne deres strid til domsafgørelse, og man kan ligefrem høre den for en ærekær mand så bitre hånlatter, der følger den tabende part langt ud over havet som samfundets domsafsigen: Du er skyldig!

Fra først til sidst gennem dramaets så barske, men glimtvis også skønne og følelsesfulde eskimoiske saga, dukker dog Îsímardiks skumle skikkelse frem i flokken af eskimoer, en åbenbart sindssyg mand, der er på jagt efter andre mænds sjæle for ved drab at rane den blødende og parterede mands sjæl eller simpelthen af trang til at dræbe af lyst, at dræbe for spændingens skyld.

Jens Rosing slutter da også den meget læseværdige indledning med at udtale håbet om, at Îsímardiks saga i dansk version må komme til at ligge så tæt op af det grønlandske som overhovedet muligt, og angiver som motto for bogen, at:

> Denne sang har jeg lånt,
> Dens tanke har uforfalsket taget
> bolig i mig.
> Det er arvesangen fra forfædre,
> det er forfædre, der gennem mig
> drager ånde.

Jens Rosing har såsandt i Îsímardiks saga formået at lytte til hedengangne landsmænds røst i sorg og glæde - og forhåbentlig vil han vedblive at lytte og i kommende værker berige vor litteratur om østgrønlænderne med røster og sange fra navnløse grave på Østgrønlands kyst.

Ejnar Mikkelsen.

Jens Rosing: Îsímardik - Den store Drabsmand er udsendt gratis til medlemmer af Det grønlandske Selskab. Den kan købes i boghandelen for 15,00 kr.